

POSTANOWIENIE

Dnia 14 lipca 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Joanna Misztal-Konecka

w sprawie z powództwa C. w M. spółki
z ograniczoną odpowiedzialnością w M.
przeciwko Zakładowi Techniczno-Budowlanemu "P. " spółce z ograniczoną
odpowiedzialnością w O.
oraz z powództwa wzajemnego Zakładu Techniczno-Budowlanego "P. " spółki z
ograniczoną odpowiedzialnością w O.
przeciwko C. w M. spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w M.
o zapłatę,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 14 lipca 2020 r.,
na skutek skargi kasacyjnej pozwanej (powódki wzajemnej)
od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 17 kwietnia 2019 r., sygn. akt I AGa
(...),

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. zasądza od Zakładu Techniczno-Budowlanego "P. " spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w O. na rzecz C. w M. spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w M. kwotę 16 200 (szesnaście tysięcy dwieście) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

1. Wyrokiem z 17 kwietnia 2019 r. Sąd Apelacyjny w (...), w sprawie z powództwa C. sp. z o.o. w M. przeciwko Zakładowi Techniczno-Budowlanemu „P.” sp. z o.o. w O. oraz z powództwa wzajemnego Zakładu Techniczno-Budowlanego „P.” sp. z o.o. w O. przeciwko C. sp. z o.o. w M. o zapłatę, zmienił wyrok Sądu Okręgowego w O. z 28 listopada 2018 r. w ten sposób, że zasądził od pozwanego (powoda wzajemnego) rzecz powoda (pozwanego wzajemnego) kwotę 815 486,65 zł wraz z bliżej sprecyzowanymi ustawowymi odsetkami za opóźnienie, oddalił obie apelacje pozwanego (powoda wzajemnego) oraz orzekł o kosztach procesu.

Postanowieniem z 20 sierpnia 2019 r. Sąd Apelacyjny w (...) sprostował oczywiste omyłki pisarskie w wyrokach Sądu Okręgowego w O. z 28 listopada 2018 r. oraz Sądu Apelacyjnego w (...) z 17 kwietnia 2019 r. przez oznaczenie pełnej nazwy strony powodowej (pozwanej wzajemnie) w brzmieniu: „C. Spółka z o.o. w M.”.

2. Od wyroku Sądu Apelacyjnego skargę kasacyjną wywiodła pozwana (powódka wzajemna), powołując się na naruszenie art. 202 w zw. z art. 199 § 1 pkt 3 k.p.c., art. 483 § 1 w zw. z art. 577 § 1 k.c. w brzmieniu obowiązującym do 22 stycznia 2014 r. w zw. z art. 139 ust. 1 i 2 ustawy - Prawo zamówień publicznych (t.j. Dz.U. z 2019 r., poz. 1843, dalej „Prawo zamówień publicznych”) oraz art. 484 § 2 k.c.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

3. Skarga kasacyjna została ukształtowana w przepisach Kodeksu postępowania cywilnego jako nadzwyczajny środek zaskarżenia, nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa, jednolitości orzecznictwa oraz prawidłowej wykładni, a także w celu usunięcia z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych, nie zaś jako ogólnie dostępny środek zaskarżenia orzeczeń umożliwiający rozpoznanie sprawy w kolejnej instancji sądowej. Koniecznej selekcji skarg pod kątem realizacji tego celu służy instytucja tzw. przedsądu, ustanowiona w art. 398⁹ k.p.c., w ramach której Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny skargi

kasacyjnej. Ten etap postępowania przed Sądem Najwyższym jest ograniczony wyłącznie do zbadania przesłanek przewidzianych w art. 398⁹ § 1 pkt 1-4 k.p.c., nie zaś merytorycznej oceny skargi kasacyjnej. W razie spełnienia co najmniej jednej z tych przesłanek, przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jest usprawiedliwione.

Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁹ § 1 k.p.c.). Obowiązkiem skarżącego jest sformułowanie i uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania w nawiązaniu do tych przesłanek (art. 398⁴ § 2 k.p.c.), gdyż tylko wówczas może być osiągnięty cel wymagań przewidzianych w art. 398⁴ § 2 k.p.c. Rozstrzygnięcie Sądu Najwyższego w kwestii przyjęcia bądź odmowy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania wynika z oceny, czy okoliczności powołane przez skarżącego odpowiadają tym, o których mowa w art. 398⁹ § 1 k.p.c.

Dla spełnienia wymogu z art. 398⁴ § 2 k.p.c. konieczne jest zawarcie w skardze kasacyjnej odrębnego wniosku o jej przyjęcie do rozpoznania, zawierającego profesjonalny wywód prawny nawiązujący do wskazanych w art. 398⁹ § 1 k.p.c. przesłanek przedsądu ze wskazaniem, które z nich występują w sprawie i z uzasadnieniem stanowiska skarżącego (postanowienie Sądu Najwyższego z 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, niepubl.). Ze względu na odmienny cel instytucji przedsądu i jej odrębne oraz kwalifikowane przesłanki, wskazanie i uzasadnienie okoliczności decydujących o przyjęciu lub odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie może polegać na odwołaniu się do podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia. W prawidłowo sporządzonej skardze kasacyjnej oba powyższe elementy muszą pojawić się oddzielnie i autonomicznie. Sąd Najwyższy nie jest bowiem trzecią instancją sądową i nie rozpoznaje sprawy, a jedynie skargę kasacyjną, będącą szczególnym środkiem zaskarżenia, wnoszonym i rozpoznawanym nie tylko w interesie skarżącego, ale przede wszystkim w interesie publicznym.

4. Skarżąca wniosła o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, powołując się na występowanie w sprawie przesłanek określonych w art. 398⁹ § 1 pkt 1, 2 i 3 k.p.c.

Podawała, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne i potrzeba wyjaśnienia czy w świetle art. 483 § 1 k.c., w związku z art. 577 § 1 k.c. w brzmieniu obowiązującym do 22 stycznia 2014 r. oraz w związku z art. 139 ust. 1 i ust. 2 Prawa zamówień publicznych, zastrzeżenie kary umownej wyłącznie w dokumencie gwarancyjnym jednostronnie podpisanym przez gwaranta i wręczenie tego dokumentu wierzycielowi, wywołuje skutek prawny w postaci zastrzeżenia kar umownych w umowie, w przypadku umowy zawieranej w trybie zamówień publicznych, tj. zawieranej pod rygorem nieważności w formie pisemnej.

W sprawie istnieje również potrzeba wykładni art. 350 § 1 i 3 k.p.c. i rozstrzygnięcia czy dopuszczalne jest stosowanie tej normy przez sąd drugiej instancji, a zatem sprostowanie prawomocnego wyroku w zakresie oznaczenia nazwy powoda, w sytuacji gdy błąd ten nie został spowodowany przez sąd, lecz przez powoda.

Skarżąca podała również, że w sprawie zachodzi nieważność postępowania, jako że powód oznaczony jako C. Sp. z o.o. nie posiadał i nie posiada zdolności sądowej.

5. W pierwszej kolejności należy odnieść się do zarzutu nieważności postępowania sądowego. W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, że zmiana oznaczenia strony przez sąd jest w zasadzie dopuszczalna w drodze sprostowania wyroku przez sąd drugiej instancji na podstawie art. 350 k.p.c. (wyrok Sądu Najwyższego z 18 czerwca 1998 r., II CKN 817/97, OSNC 1999/1/16; postanowienie Sądu Najwyższego z 10 grudnia 2001 r., I PZ 93/01, OSNP 2003/24/597; wyrok Sądu Najwyższego z 22 czerwca 2006 r., V CSK 139/06, niepubl.; postanowienie Sądu Najwyższego z 14 września 2016 r., III CSK 309/15, niepubl.). Jest ona natomiast niedopuszczalna wtedy, gdy powód wskazał jako stronę pozwaną osobę niemającą zdolności sądowej (postanowienie Sądu Najwyższego z 15 maja 2009 r., II CSK 681/08, niepubl.). Prowadzące do nieważności postępowania występowanie w sprawie podmiotu nieposiadającego

zdolności sądowej (procesowej) należy jednak odróżnić od niewłaściwego oznaczenia strony. W tym drugim przypadku sąd odwoławczy może sprostować wyrok przez właściwe oznaczenie strony na podstawie art. 350 § 1 i 3 k.p.c., jeżeli istnienie oczywistej omyłki wynika z oceny zakresu przedmiotowego i podmiotowego rozstrzygnięcia (wyrok Sądu Najwyższego z 16 czerwca 2016 r., III PK 125/15, niepubl.).

Taka właśnie sytuacja miała miejsce w niniejszej sprawie. Niewątpliwie pozew został wniesiony przez osobę prawną, posiadającą zdolność sądową, czego dowodzi dołączony do pozwu odpis z Krajowego Rejestru Sądowego. Zasadnie więc Sąd Apelacyjny postanowieniem z 20 sierpnia 2019 r. sprostował oczywiste omyłki pisarskie w wyrokach Sądu Okręgowego w O. z 28 listopada 2018 r. oraz Sądu Apelacyjnego w (...) z 17 kwietnia 2019 r. w zakresie niepełnego przytoczenia firmy strony powodowej (pозwanej wzajemnie), oznaczając ją ostatecznie jako C. sp. z o.o. w M. . Nie można nie zauważyć, że określenie strony powodowej, podmiotowość spółki występującej z powództwem i przeciwko której zostało skierowane powództwo wzajemne, w tym również posiadanie przez ten podmiot zdolności sądowej, nie budziło wątpliwości żadnej ze stron, w tym skarżącej, tak w toku postępowania w pierwszej instancji, jak i podczas postępowania apelacyjnego.

6. Oparcie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na tym, że istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów wymaga wykazania, że określony przepis prawa, mimo iż budzi poważne wątpliwości, nie doczekał się wykładni albo niejednolita wykładnia wywołuje wyraźnie wskazane przez skarżącą rozbieżności w orzecznictwie w odniesieniu do identycznych lub podobnych stanów faktycznych, które należy przytoczyć (postanowienie Sądu Najwyższego z 13 czerwca 2008 r., III CSK 104/08, niepubl.; postanowienie Sądu Najwyższego z 28 marca 2007 r., II CSK 84/07, niepubl.).

Skarżąca nie sprostowała tym wymaganiom. Rozbieżności przez nią przedstawione mają charakter pozorny. Analiza przytoczonych w skardze orzeczeń nie potwierdza tezy, że zawierają one rozbieżną wykładnię przepisów

regulujących instytucję sprostowania orzeczenia. W szczególności w przywołanym postanowieniu Sądu Najwyższego z 15 maja 2009 r. (II CSK 681/08, niepubl.) Sąd Najwyższy podał, że zmiana oznaczenia strony na podstawie art. 350 k.p.c. jest niedopuszczalna wówczas, gdy powód wskazał jako stronę pozwaną osobę nieposiadającą zdolności sądowej. W podanym orzeczeniu Sąd Najwyższy, wbrew ocenie skarżącej, nie różnicuje tego, czy błąd wynika z działania strony czy sądu. Wskazuje jedynie, że sąd nie jest uprawniony do sanowania oznaczenia strony w pozwie w sytuacji braku jej zdolności sądowej.

Jak już wyjaśniono wyżej, sytuacja braku zdolności sądowej powódki (pозwanej wzajemnej) nie miała miejsca w rozpoznawanej sprawie, stąd dopuszczalne było sprostowanie oczywistej omyłki pisarskiej w zakresie oznaczenia firmy powódki (pозwanej wzajemnej).

7. Przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania w związku z występowaniem w sprawie istotnego zagadnienia prawnego wymaga przedstawienia problemu o charakterze abstrakcyjnym, nierozstrzygniętego w dotychczasowym orzecznictwie i wymagającego pogłębionej wykładni (postanowienie Sądu Najwyższego z 2 października 2001 r., I PKN 129/01, OSNP 2003/18/436). W postanowieniu z 23 marca 2012 r. (II PK 284/11, niepubl.), Sąd Najwyższy wyjaśnił, że zagadnieniem prawnym jest zagadnienie, które wiąże się z określonym przepisem prawa materialnego lub procesowego, względnie uregulowaniem prawnym, których wyjaśnienie ma nie tylko znaczenie dla rozstrzygnięcia konkretnej sprawy, ale także dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw. Wskazanie na zagadnienie prawne uzasadniające wniosek o rozpoznanie skargi kasacyjnej powinno nastąpić przez jego sformułowanie jako problemu prawnego wymagającego rozstrzygnięcia, określenie przepisów prawa, w związku z którymi powstało, i wskazania argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Dopiero wówczas Sąd Najwyższy ma podstawę do rozważenia, czy przedstawione zagadnienie jest rzeczywiście zagadnieniem „prawnym” oraz czy jest to zagadnienie „istotne”.

Skarżąca nie przedstawiła dostatecznej argumentacji dla przyjęcia, że wykazała przesłankę z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. Sformułowany przez nią problem

pozostaje w oderwaniu od ustalonego w sprawie stanu faktycznego i opiera się jedynie na własnej ocenie rozstrzygnięcia przez skarżącą. Wbrew bowiem jej twierdzeniom zastrzeżenie kary umownej nie nastąpiło wyłącznie w dokumencie gwarancyjnym jednostronnie podpisanym przez gwaranta. Z ustaleń faktycznych poczynionych w sprawie (którymi Sąd Najwyższy jest związany) wynika, że 21 października 2011 r. strony zawarły umowę o zamówienie publiczne na wykonanie robót budowlanych, w przedmiocie realizacji inwestycji pod nazwą: „Budowa nowego budynku Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej (SPZOZ) wraz z infrastrukturą zewnętrzną dla C. - inwestycja celu publicznego”. W § 11 umowy strony zastrzegły kary umowne za opóźnienia i zwłokę w realizacji umowy, a także w przypadku odstąpienia od niej. Natomiast w § 14 umowy wskazano warunki gwarancji i rękojmi, postanawiając, że na przedmiot niniejszej umowy wykonawca udziela 36 miesięcznej gwarancji i wystawi zamawiającemu Kartę Gwarancji Jakości stanowiącą załącznik do umowy. Bieg terminu gwarancji rozpoczynać się ma w dniu następnym, po dacie odbioru końcowego przedmiotu umowy. W okresie gwarancji wykonawca zobowiązuje się do usunięcia ujawnionych wad bezpłatnie w terminie i na zasadach określonych Kartą Gwarancji Jakości. Dołączona do umowy Karta Gwarancyjna zawierała obowiązki i uprawnienia stron, stanowiące między innymi, że w przypadku wystąpienia jakiegokolwiek wady w przedmiocie umowy zamawiający uprawniony jest do żądania jej usunięcia, nadto żądania od gwaranta kary umownej za nieterminowe przystąpienie do usuwania wad/wymiany rzeczy na wolną od wad. Formułując zagadnienie prawne, skarżąca pomija istotne fragmenty podpisanej przez obie strony umowy, które obejmowały regulację kar umownych i to, że Karta Gwarancji stanowiła załącznik do umowy. Przedstawiona problematyka nie wypełnia więc przesłanki określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., nie jest bowiem w sposób wystarczający osadzona w realiach rozpoznawanej sprawy.

8. Z tych względów należało odmówić przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.), o kosztach postępowania kasacyjnego orzekając na podstawie art. 98 § 1, 2 i 4 w zw. z art. 99 w zw. z art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c. oraz w związku z § 2 pkt 7 i § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra

Sprawiedliwości z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych.

jw